

Molenbeautiful – Ik adopteer een boomvoet

De grond rond bomen ligt er vaak verwaarloosd bij. Toch bieden deze boomvoeten vaak een uitgelezen kans om onze stad te vergroenen. Zelfs op een piepkleine oppervlakte is het mogelijk om soorten aan te planten die bestand zijn tegen de stedelijke omstandigheden en die niet veel zorg vereisen. Ze verfraaien het straatbeeld en hebben een positief effect op ons fysiek en psychisch welbevinden. Op het vlak van duurzaamheid draagt de beplanting van boomvoeten – samen met de andere initiatieven – bij tot een rijkere biodiversiteit, het behoud van het water op het perceel, de bescherming van de bodem en een betere luchtkwaliteit. Vergroening heeft ook een gunstig effect op het warmte-eilandeffect in de stad. Bovendien is tuinieren goed voor de gezondheid en de moraal. En het zet ons aan om te bewegen!

Waarom kiezen voor een boomvoet?

Vanuit milieuperspectief:

Warmteregeling: Dankzij hun vochtige ‘adem’ en de schaduw van hun bladeren, zorgt de aanwezigheid van planten aan de voet van bomen voor verkoeling in de straten.

In de zomer verzachten planten het warmte-eilandeffect.

In de winter beschermen planten die hun bladeren verliezen de bodem. Ze voorkomen dat de aarde bevriest en beschermen de wortels van de boom. De wortels van de beplantingen helpen bodemerrosie tegengaan.

Verbetering van de luchtkwaliteit: Planten kunnen de hoeveelheid stof in de omgevingslucht doen afnemen. Ze zijn immers zeer geschikt om stof te absorberen en kunnen bepaalde verontreinigende stoffen concentreren. De hoeveelheid opgevangen stof is evenredig aan het aantal geadopteerde boomvoeten die op een degelijke manier worden onderhouden.

Verrijking van de biodiversiteit: De beplante boomvoeten dragen bij tot de ontwikkeling van de biodiversiteit. Planten huisvesten namelijk een grote verscheidenheid aan ongewervelde dieren, die een bron van voedsel zijn voor vogels. De bladeren, bloemen en vruchten van sommige planten vormen op hun beurt een rijke maaltijd voor insecten en vogels.

Sommige specifiek uitgekozen plantensoorten bieden ook schuil- en overwintermogelijkheden, rust- en nestelplaatsen en voedsel voor bepaalde insecten. Verder bieden groenblijvende planten ook een esthetische meerwaarde en een goede bescherming voor insecten die gevoelig zijn voor de kou.

Continuïteit van het groene netwerk: In een stedelijke omgeving, waar weinig of geen plaats is voor groene ruimten, biedt de beplanting van de boomvoeten bijkomende continuïteit en onderlinge verbinding tussen de groene zones, de dreven enz. Deze groene ruimten dragen tot het groene netwerk en ondersteunen de ontwikkeling van fauna en flora in de stad.

Vanuit economisch perspectief:

Kostprijs: Het budget voor het beplanten van een boomvoet bepaalt u zelf op basis van uw middelen. U kiest bij voorkeur plantensoorten die vermeld staan in de lijst in Bijlage 1. Door vooraf goed te overwegen welke soorten u gaat planten, bespaart u tijd, moeite en geld. Houd daarbij rekening met de maximale omvang van de planten, hun spreiding over het perceel en de specifieke zorg die ze nodig hebben.

Onderhoudskosten: U bent als enige verantwoordelijk voor het onderhoud van de boomvoet. Tijdens reinigungsacties kan de gemeentedienst Nethed eventueel achtergelaten vuil opruimen. Let wel, dit gebeurt niet op regelmatige basis. Als het gaat om planten die regelmatig moeten worden besproeid of gesnoeid, moet u hiermee rekening houden bij het bepalen van uw budget. Let bij de keuze van de planten dus op hun groei en ontwikkeling in de toekomst en op het budget dat u uittrekt voor hun onderhoud.

Bescherming van de boomvoeten: Planten aan de voet van bomen beschermen hun wortels. Sommige planten absorberen vervuilende stoffen en beschermen de bodem bij hevige regen en hagel. Een netjes onderhouden boomvoet kan een ontradend effect hebben op overlast (sluikstorten enz.) en sommige hondeneigenaars aanzetten om hun viervoeter elders zijn behoefte te laten doen.

Vanuit gezondheids- en sociaalcultureel perspectief:

Psychische en fysieke gezondheid in combinatie met esthetische meerwaarde: Veel studies tonen het belang van fauna en flora in de stad aan. Door de ruimte van de boomvoeten te benutten, wordt het contact met de natuur aangehaald in steden waar beton ruim de overhand heeft.

Tuinieren heeft een gunstig effect op het welzijn van de bewoners. Deze bezigheid vermindert stress, depressies en angsten. Bij kinderen en jongeren met concentratiestoornissen wordt een verbetering vastgesteld wanneer zij tijdens het contact met planten een gezonde activiteit uitvoeren in de buitenlucht.

Bovendien is het planten van verschillende soorten een esthetische, leuke en budgetvriendelijk oplossing om het straatbeeld te verfraaien.

Individueel en collectief beheer: U bent en blijft verantwoordelijk voor de boomvoeten die u adopteert. Daardoor staat u zelf in voor een deeltje openbare ruimte waar iedereen van kan genieten. Het beheer en onderhoud van de boomvoet berust op uw schouders. Dit initiatief biedt een uitgelezen kans om te tonen wat met deze braakliggende ruimten kan worden gedaan, en zal bijdragen tot nettere, mooiere straten en wijken. Het kan ook de gelegenheid zijn om een gezamenlijk project te starten met familieleden, vrienden en burens. Deze vorm van tuinieren is gezellig en gemoedelijk.

Voor u begint ...

Op boomvoeten is geen specifieke stedenbouwkundige reglementering van toepassing. U bent wel verplicht om vooraf een aanvraag '**Ik adopteer een boomvoet**' in te dienen. Op die manier is de gemeente op de hoogte van uw voornemen en wordt u geregistreerd als verantwoordelijke. Na de goedkeuring ontvangt u een gratis adoptiebordje dat u zichtbaar aan uw geadopteerde boomvoet moet plaatsen.

De gemeente Molenbeek beheert enkel de gemeentewegen. Om te weten bij wie u de adoptieaanvraag moet indienen, moet u er eerst nagaan of uw straat onder de bevoegdheid van de gemeente of van het Brusselse Gewest valt. U kunt hiervoor de volgende link raadplegen: [https://data.mobility.brussels/mobigis/fr/Selecteer 'Administratieve indeling' onder 'Netwerk en verkeer'](https://data.mobility.brussels/mobigis/fr/Selecteer%20'Administratieve%20indeling'%20onder%20'Netwerk%20en%20verkeer').

Let wel! Het onderhoud is volledig ten laste van de adoptant. De beplantingen moeten regelmatig worden onderhouden, zodat ze nooit voorbijgangers of het verkeer belemmeren. Het is de bedoeling dat de boomvoet netter oogt dan vóór de adoptie.

Ik kies mijn boomvoet

Om het project duurzaam te maken en de voordelen ervan te benutten, moet rekening worden gehouden met verschillende parameters.

Locatie en kenmerken

Kies bij voorkeur een boomvoet dicht bij uw woning (voor uw huis of in uw straat). Dat maakt het onderhoud makkelijker en biedt u de kans om zelf ook van uw initiatief te genieten.

Plaatsinname van de beplanting in de beschikbare ruimte: er moet voldoende doorgangsruimte zijn op de voetpaden. Het is belangrijk dat de beschikbare ruimte niet wordt overschreden; vermijd dus te omvangrijke planten die vaak moeten worden bijgesnoeid.

Hoeveelheid zon: Dat is een zeer belangrijk criterium bij de keuze van uw planten. Sommige plantensoorten vereisen continu zonlicht, terwijl andere volop groeien en bloeien in donkere, vochtige omgevingen. De oriëntatie en blootstelling aan het zonlicht van de boomvoet zijn dus bepalend.

Groen netwerk: Een groen netwerk is pas volledig functioneel als de schakels onderling verbonden zijn. Een boomvoet die losstaat van andere groene ruimten zal immers weinig impact hebben op het vlak van biodiversiteit. Een versterking van het systeem treedt pas op wanneer alle of een groot deel van de boomvoeten in uw straat beplant zijn en correct worden onderhouden. Vogels, ongewervelde dieren of kleine zoogdieren kunnen zich dan van schakel naar schakel bewegen in de stad en in aantal toenemen.

Technische kenmerken

Voordat u plannen smeedt om een boomvoet te adopteren, moet u de leeftijd van de aanwezige boom controleren. Als u te maken hebt met een jonge boom van minder dan 2 jaar oud - u kunt de jonge bomen herkennen aan hun opbindstokken - moet u dit vermelden bij punt 7 van de partnerovereenkomst. De goedkeuring of weigering zal geval per geval worden bekeken met de dienst Beplantingen.

Na te leven regels: Om uw initiatief kans op slagen te geven, mag u de aanwezige boom niet uit het oog verliezen. De in Bijlage 1 aanbevolen plantensoorten zijn zodanig gekozen dat ze de wortels van de boom niet beschadigen en zijn groei niet belemmeren. Let wel ...

- Als de wortels van de boom zeer duidelijk zichtbaar zijn en er geen plantruimte is, mag u enkel een strooisellaag aanbrengen om de groei van de boom te verbeteren.

- Als de wortels van de boom zichtbaar zijn, maar er blijft voldoende ruimte op het perceel van de boomvoet, dan mag u substraat toevoegen, zonder de stam te bedekken.
- U kunt beginnen met wat zaadjes op de bodem te strooien en vervolgens af te wachten wat er spontaan zal groeien ... Zorg ervoor dat u de wortels niet blootlegt of beschadigt.
- Plant maximaal 10 cm diep en blijf op minstens 15 cm afstand van de stam van de boom.
- Gewasbeschermingsmiddelen (herbiciden, insecticiden en fungiciden) zijn verboden. Gebruik ze nooit op de boomvoet of op het voetpad.
- De Brusselse bodem is vervuild. Daarom raden we eetbare planten en vruchten sterk af; hun consumptie is niet aangewezen.

Omheining en steunen: Aangezien de beplantingen gestaag groeien, is het aangewezen om een houten omheining rondom het perceel te plaatsen. Wie een boomvoet adopteert moet zelf afwegen of het al dan niet noodzakelijk is om een omheining aan te brengen. Houd daarbij rekening met de locatie van de geadopteerde boom (zeer drukke straat? Auto's die op het voetpad parkeren? Veel honden? Enz.). Zo houdt u de rijweg vrij en zijn de planten beschermd. Bij planten die dit vereisen, moet u opbindstokken voorzien.

Plantensoorten voor boomvoeten

De lijst van aanbevolen soorten en hun kenmerken is beschikbaar in Bijlage 1.

Keuzecriterium: Kiest de juiste planten op basis van:

- Inheemse soorten¹ : Kies waar mogelijk en passend voor planten 'van bij ons' en vermijd gecultiveerde of exotische soorten. Inheemse soorten zijn net zo esthetisch zijn als de andere soorten en zijn, naargelang de stedelijke context waarin ze zijn geplant, vaak minder vatbaar voor ziekten en beter aan hun omgeving aangepast. Bepaalde planten van exotische oorsprong worden wel getolereerd, voor zover zij bijdragen tot de biodiversiteit (habitat voor insecten) en niet invasief zijn.
- Kenmerken van het project:
  - oriëntatie van de boomvoet;
  - maximale hoogte van de gekozen planten;
  - beschikbare ruimte van de boomvoet;
- Doelstellingen van het project:
  - esthetisch (kies voor groenblijvende planten: vaste vetplanten of vaste planten die het jaar rond het straatbeeld verfraaien);
  - het type bladeren (bladverliezend of groenblijvend);
  - het belang voor de biodiversiteit;
  - het onderhoud op lange termijn;
  - de dichtheid van de planten volgens het te bedekken oppervlak;

Ik beplant en onderhoud mijn boomvoet

Stappenplan:

1. Graaf een kuil die dubbel zo breed en dieper is dan de plantkluit.

---

¹ Soort waarvan de aanwezigheid in een bepaald gebied het resultaat is van natuurlijke processen zonder tussenkomst van de mens.

2. Verrijk de bodem met een laag compost
3. Laat de wortelkult van de plant weken en uitlekken
4. Begiet de planten meteen overvloedig met water
5. Bestrooi de boomvoet met houtsnippers of schors

De planten onderhouden en snoeien is van wezenlijk belang. Deze taken mogen niet tijdens het broedseizoen of in de winter gebeuren (dus wel van begin maart tot eind augustus). De adoptant moet steeds controleren of de planten niet:

- over het voetpad groeien;
- tot tegen de boomstam groeien en deze verstikken;

Tips:

- Planten hebben baat bij een jaarlijkse opsmuk: snoei hun ranken in de herfst. Sommige soorten vereisen meerdere snoeibeurten per jaar.
- Door de voet van de planten te bedekken met strooisel (houtsnippers, bladeren, enz.) behoudt de bodem een bepaalde vochtigheidsgraad en een ideale temperatuur. Deze laag werkt als een natuurlijke meststof en voorkomt de groei van onkruid. Afhankelijk van de dikte van de laag strooisel volstaan één of twee lagen per jaar.

Voor meer advies kunt u terecht bij de dienst Duurzame Ontwikkeling en Beplantingen.

Bijlage 1 - Plantensoorten

Nederlandse naam	Wetenschappelijke naam	Duurzaamheid	Inheems	Blootstelling	Bodemtype (vochtigheid)	Hoogte (cm)	Begieten	Bloeitijd	Bijdrage tot de biodiversiteit	Landschappelijke waarde / nutswaarde	Aandachtspunten
Sierui	<i>Allium Atropurpureum</i>	Tweejarig	Ja	zon	normaal tot droog	80-100	normaal	juni-juli	Bijen en vlinders	Bloeikleur rood-lila	Categorie: bolgewas
Winterheide	<i>Erica carnea</i>	Vast	Ja	zon	normaal tot koel	30-40	weinig	lente, winter		Witte of roze bloeikleur	Winterhard en bladhoudend Categorie: bodembedekker
Ooievaarsbek	<i>Geranium macrorhizom</i>	Vast	Ja	zon, halfschaduw	alle	40-50	weinig	mei-juni		Roze bloemen, zwaardvormige vruchten	Verstikt onkruid Categorie: bodembedekker
Boshyacint	<i>Hyacinthoides non-scripta</i>	Tweejarig	Ja	halfschaduw	normaal tot koel	40	normaal	april		Plant die in de lente paarsblauw tapijt uitrolt.	Categorie: bolgewas
Wilde narcis	<i>Narcissus pseudonarcissus</i>	Tweejarig	ja	zon	normaal	20-40	normaal	maart - april			Categorie: bolgewas
Lavendel	<i>Lavandula angustifolia</i>	Vast	Zuid-Europa	zon en halfschaduw	Koel tot normaal	80	normaal	juni tot augustus	Trekt bestuivers aan	Paarse bloem	Jaarlijks snoeien na vorst (+februari) Categorie: struik

Hondsdrif	<i>Glechoma hederacea</i>	Vast	ja	halfschaduw	normaal tot droog	5-25	normaal	maart - mei	Interessant voor wilde bijen aan het einde van het seizoen en voor vogels.	Kleine plant, paarse bloemen, bedekkend, nectarplant.	Categorie: bodembedekker
Sint-janskruid geperforeerd / gewoon	<i>Hypericum perforatum</i>	Vast	ja	zon	normaal	20-80	normaal	juni - september	Interessant voor vlinders, wilde bijen en kevers.		Categorie: struiken
Bosvergeetmij-nietje	<i>Myosotis sylvatica</i>	Eenjarig	ja	zon tot halfschaduw	normaal	10-30	weinig	mei - juni	Interessant voor vlinders en wilde bijen.	Blauwe bloemen, winterhard	Eenvoudig onderhoud Categorie: bloemen
Kleine maagdenpalm	<i>Vinca minor</i>	Eenjarig	ja	halfschaduw	normaal	15-30	matig	februari - juni	Interessant voor vlinders en wilde bijen.	Groenblijvende bladeren, bodembedekker. Paarse bloemen	Categorie: bloemen
Zilver schoon	<i>Potentilla anserina</i>	Vast	ja	halfschaduw	normaal	20-40	normaal	mei - september	Interessant voor bestuivers, omdat de bloemen zeer rijk aan nectar zijn.		Categorie: struiken
Witte klaver	<i>Trifolium repens</i>	Vast	ja	zon, halfschaduw	normaal	10-40	normaal	mei - oktober	Interessant voor wilde bijen en vlinders: waardplant voor de rups van het icaruswitblauwtje. De bloemen zijn zeer rijk aan nectar.	Witte bloemen.	Categorie: bodembedekker
IJzerhard	<i>Verbena officinalis</i>	Eenjarig	ja	zon	normaal	40-80	normaal	juni - oktober	Interessant voor vele soorten vlinders en wilde bijen.		Categorie: bloemen

Bijlage 2 - Partnerschapsovereenkomst voor 'Ik adopteer een boomvoet'

Stuur deze partnerschapsovereenkomst correct ingevuld en ondertekend naar de **Dienst Duurzame Ontwikkeling, Graaf van Vlaanderenstraat 20, 1080 Sint-Jans-Molenbeek** of via e-mail naar: **dd.do.1080@molenbeek.irisnet.be**

Tussen de ondergetekenden enerzijds:

Gegevens aanvrager/aanvraagster:

NAAM, voornaam: .....

Adres: .....

Telefoon: .....

E-mail: .....

Rijksregisternummer (11 cijfers): .....

Indien onderneming:

ondernemingsnummer (10 cijfers - voorheen btw-nummer, gewijzigd als volgt: OXXX.XXX.XXX)

.....

En anderzijds: De gemeente Sint-Jans-Molenbeek, vertegenwoordigd door het college van burgemeester en schepenen, de schepenen en de gemeentesecretaris, hierna de Gemeente genoemd.

Wordt het volgende overeengekomen:

1. De aanvraag heeft betrekking op de hieronder beschreven boomvoet en moet op het grondgebied van de Gemeente liggen.

Boomvoet nr.: ..... te 1080 Sint-Jans-Molenbeek (vermeld straat en nummer van het dichtstbijzijnde huis).

2. De duur van deze partnerschapsovereenkomst tussen de Gemeente (dienst Duurzame Ontwikkeling en dienst Beplantingen) en de aanvrager is automatisch met een jaar verlengbaar en opzegbaar met inachtneming van een opzegtermijn van één maand.

3. Het is verboden de boomvoet van bomen die jonger zijn dan 2 jaar (herkenbaar door de opbindstokken) te beplanten zonder voorafgaande toestemming van de dienst Duurzame Ontwikkeling en de dienst Beplantingen. De keuze van de planten is beperkt tot de soorten vermeld in Bijlage 1.

Geef hierna uw keuze aan:

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

.....
4. De Gemeente kan op geen enkel moment aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade aan de boomvoet of aan de kuil van de plant, noch voor schade aan derden.
Ga na of u een familiale verzekering (burgerlijke aansprakelijkheid) hebt die u beschermt tegen eventuele schade.

5. De aanvrager voert op eigen kosten de volgende werken uit:
- Plaatsing van het adoptiebordje dat gratis door de Gemeente ter beschikking wordt gesteld;
  - Plaatsing van een houten omheining, indien nodig;
  - Aankoop en uitstrooien van grond en/of meststoffen, indien nodig bij het aanplanten, en voor de groei van de planten;
  - Aankoop van de geschikte planten naargelang de beschikbare oppervlakte, oriëntatie, onderhoudsvereisten ...;
  - Het planten zelf van de (vooraf door de aanvrager gekozen) soorten in de ideale periode;
  - Het onderhoud dat uitsluitend ten laste van de gebruiker is;
    - Water geven aan de planten, zoveel als nodig;
    - Dode bladeren en ander groenafval van de beplantingen opruimen zodat het voetpad naast de boomvoet er steeds netjes bij ligt;
    - Uitwerpselen van honden en katten of afval in de boomvoet verwijderen;
    - De planten snoeien naargelang de behoeften van elke soort, zodat ze zich goed kunnen ontwikkelen en de voetgangers niet belemmeren;

6. De aanvrager is zich ervan bewust dat hij bij een niet correct onderhouden perceel een eerste verwittiging zal krijgen. Geeft hij daaraan geen gevolg, dan zal de dienst Beplantingen het perceel opnieuw opeisen.

Indien de aanvrager het gebruik van het perceel rondom de boomvoet wil stopzetten, moet hij de bevoegde gemeentedienst hiervan op de hoogte brengen via het e-mailadres **dd.do.1080@molenbeek.irisnet.be**.

Een omheining die nog in goede staat is, moet ter plaatse worden gelaten om eventueel later hergebruik mogelijk te maken. De gemeentediensten zullen de eventueel achtergebleven planten niet verwijderen. De boomvoet wordt ter beschikking gesteld van andere geïnteresseerde bewoners.

7. De aanvrager verklaart dat naar zijn kennis, de boomvoet die het onderwerp vormt van de vraag, geen enkel bijzonder kenmerk bevat die deze interventie zou verbieden.

In het ander geval formuleert hij hieronder de bemerkingen:

.....
.....
.....
.....
.....

8. De gemeente kan via de dienst Beplantingen op eender welk moment de boomvoet controleren. Voor de uitvoering van alle bepalingen van deze overeenkomst heeft de gemeente evenwel enkel een toezichtplicht.

De aanvrager erkent op de hoogte te zijn van de rechten en verplichtingen met betrekking tot het adopteren van een boomvoet, in het bijzonder van bepaalde onafwendbare gevolgen die verbonden zijn aan het niet uitvoeren van de hierboven vermelde voorschriften.

De aanvrager ziet uitdrukkelijk af van elke vorm van beroep tegen de gemeente en zijn verschillende verantwoordelijken, ook in het geval van klachten die uitgaan van derden. Alleen de aanvrager is aansprakelijk voor alle vormen van beroep ingesteld door derden, behoudens bedrog of een ernstige fout die te wijten is aan de gemeente.

9. Elk geschil dat verband houdt met zowel de interpretatie als de uitvoering van deze overeenkomst valt onder de bevoegdheid van de rechtbanken van het gerechtelijk arrondissement Brussel.

10. Bij vragen of twijfels kunt u terecht bij **dd.do.1080@molenbeek.irisnet.be**

11. De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) garandeert de veiligheid (integriteit en vertrouwelijkheid) van uw persoonsgegevens. De verwerking van uw persoonsgegevens is beperkt tot deze partnerovereenkomst. Ze worden vertrouwelijk behandeld en worden enkel gebruikt voor contactdoeleinden.

Opgemaakt in Sint-Jans-Molenbeek op ...../...../20.....in twee exemplaren, waarbij elke partij verklaart haar exemplaar te hebben ingetrokken.

Handtekening(en), voorafgegaan door NAAM + voornaam + de vermelding "gelezen en goedgekeurd".

De aanvrager,

De eigenaar,

In opdracht:

Voor de burgemeester

De gemeentesecretaris,

De schepen voor Milieu,

Gilbert Hildgen

Abdellah Achaoui

